

VARDE

REGISSØR	HANNE LARSEN
NASJONALITET	NORGE
SPRÅK	NORSK
PRODUKSJONSÅR	2008
SPILLETID	15 MIN
SENSUR	7 ÅR
MANUS	HANNE LARSEN
PRODUKSJON	MONA STEFFENSEN, ORIGINAL FILM
SKUESPILLERE	BJØRGE BONDEVIK, MAGNAR GUSTAVSEN, HENRIK CARLYLE JOHAN MUNCH-ELLINGSEN
DISTRIBUSJON	NORSK FILMINSTITUTT FILMSTUDIEARK SKREVET AV INGRID DOKKA
KLASSETRINN	5 - 7. TRINN,
FAG	SAMFUNNSFAG, KUNST OG HÅNDVERK (FILM)
EMNER	FILMKUNNSKAP, MOBBING, VENNSKAP, ETIKK, MENNESKEVERD, RESPEKT

DETTE ER ET FILMSTUDIEARK UTGITT AV FILM&KINO. FILMEN KAN KJØPES PÅ DVD FRA NORSK FILMINSTITUTT. DETTE FILM-STUDIEARKET KAN LASTES NED FRA FILM&KINOS HJEMMESIDER WWW.KINO.NO

VARDE

Varde er en novellefilm laget av regissør og manusforfatter Hanne Larsen. Hun har skrevet manuset og har hatt regi på filmen. Larsen har reist mye rundt til ulike skoler, hvor hun har vist filmen og snakket med elevene. Filmene har mange fortellernivå. På ett nivå handler filmen om mobbing, om handling og konsekvenser av handlinger. Om hva som kan skje når tilsynelatende uskyldig narrelek utvikler seg til å bli et alvorlig drama. Filmene har vunnet mange priser

Kameratene Johan, Tobias og Martin er 11 år. Johan har ikke bodd så lenge på plassen, og vi forstår at han er enda i den fasen hvor han må markere seg for å få venner. Johan er i utgangspunktet en snill og forsiktig gutt og han ønsker å bli en av de "kule gutta".

Filmens første scener skildrer en gymtime der Johan er en av de siste som blir valgt på fotballaget. På en enkel måte forteller filmen noe om hvor langt nede på rangstigen han er. Men det er en som er helt nederst – han som ingen vil ha med på laget. Stig vil gjerne bli venn med Johan. Han inviterer Johan i bursdagen sin. Johan sier han vil komme hvis Stig er med på et veddemål. Sammen med Martin og Tobias lokker Johan gutten ned i en kjellernedgang og sier at der er det kanskje en død vaktmester som går igjen. Hvis Stig tør å gå inn der, så skal Johan komme på bursdagen hans. Johan og de andre guttene i gjengen blir overrumplet av Olle, læreren sin, mens de holder på å lukke Stig inne i kjellernedgangen. Raskt legger guttene tunge steiner på kjellerluka og sier til læreren av de "bygger varde". Kort etter kommer mora til Johan med bil, og tar han med hjem. Hun har dårlig tid, fordi de skal hente lillesøsteren til Johan, Sølje, i barnehagen og handle til fredagskosen. Stig blir forlatt nede innestengt kjelleren, og alle går hver til sitt.

De neste scenene skildrer Johan hjemme med familien sin. Det er en tilsynelatende koselig fredagskveld.

Familien spiser taco og ser på TV. Det blåser opp, det er kaldt ute og det snør. Noe ser ut til å plage Johan. Han får besøk av de Martin og Tobias, og de går på rommet hans og spiller dataspill. Johan er ikke "helt med". Det ringer på døra og et par voksne sier de leter etter Stig, som ikke er kommet hjem fra skolen.

Johan stivner – vennene hans ser på han i forskrekkelser og kaller han en morder! Hadde ikke Johan gått tilbake og sluppet ut Stig?!

Johan løper ut i stormen og tilbake til kjellernedgangen, der de store steinene på lemme ligger helt nedsnødd. Han kaster desperat steinene vekk og går inn i den mørke kjellernedgangen. Stig er ikke der. Han går videre innover og roper på gutten. Til slutt finner Johan Stig, sammenkrøpet innerst i et lagerrom, som kjellerinngangen fører til. Johan gråter, er redd og fortvilet. Stig ser opp på Johan og sier "da kommer du i bursdagen min, da?" Johan ser på han og nikker sakte.

FILMKUNNSKAP

En fin innfallsvinkel til å starte en samtale om filmen er og begynne å beskrive karakterene – rollene i filmen.

Karakteranalyse:

- 1) Hva slags person er Johan?
- 2) Hva er det med utseendet hans som gjør at vi får inntrykk av hvem han er?
- 3) Hva slags typer der Martin og Tobias?
- 4) Hva er det med utseende og klærne deres som gjør at vi oppfatter dem som kulere og tøffere enn Johan?
- 5) Hvordan framstilles Stig? Hva er det med måten han snakker på og klærne han går med som gjør at vi skjønner at han er ikke så veldig populær?
- 6) Hvorfor vil ikke Johan være sammen med Stig?
- 7) Hvor viktig er det for Johan å bli som Martin og Tobias?
- 8) Hvorfor har filmen så mange nærbilder av Johan sitt ansikt?
- 9) Hva er det med Johans ansikt vi legger spesielt merke til?
- 10) Filmene starter og slutter med lyden og nærbilde av en zippolighter – hvorfor det? (her er det rom for mange tolkninger – alle er "riktige"!)

VIRKEMIDLER

Dette er en film som mange vil oppleve som intens og ganske skummel. Nå skal vi gå inn å se litt på hvordan filmene er laget – hva som gjør at den virker skummel. I denne filmene kan man si at det er veldig bevisst bruk

av filmmediets virkemidler for å skape den uhyggelige stemningen som filmen gir. Filmens virkemidler er alle elementene som tas i bruk for å få frem filmhistorien visuelt og auditivt – det man ser og det man hører: Lyd, foto, scenografi, musikk, effekter, skuespillere, kostymer, bruk av farger, klippemåte og måten filmens fortelling utvikler seg, og hva i historien det er som vektlegges.

VARDE OG SJANGER

Når man snakker om en sjanger, så snakker man om noe som ligner noe annet – at en rekke ulike uttrykk likevel har noen fellestrekk som binder dem sammen. Når det gjelder film snakker vi om ulike sjangre. Hovedsjangre er: Fiksjonsfilm og dokumentarfilm. Innen disse hovedsjangerne er det mange undersjangre: Komedie, drama, tragedie, skrekk, action, thriller, kriminalfilm mfl. Sjangerutviklingen innen film pågår hele tiden. I vår tid er det mest vanlig å blande trekk fra ulike sjangre og ikke være så opptatt av ”bare” å være skrekkfilm eller ”bare” være et drama.

Vi kan se at *Varde* ”låner” sjangertrekk fra skrekkfilmen og den psykologiske thrilleren og at regissøren har hatt god kjennskap til hvordan hun kan sette lyd og bilder sammen for å gi en opplevelse hos seeren som utløser uro eller redsel for det som kommer til å skje. Mange barn mellom 10 og 13 år kjenner skrekksjangeren fra ulike dataspill og andre filmer de begynner å bli nysgjerrige på i denne alderen.

Når det gjelder *Varde* ligger denne opplevelsen mest hos seeren, fordi filmen viser scener der vi som seere tenker at ”dette er jo farlig” – eller ”Johan kan da ikke bare gå og la Stig bli igjen alene”. Vi ser at det blåser opp og det er kaldt ute – og vi tenker at Stig kommer til å fryse i hjel og dø – mens Johan sitter og koser seg med familien på fredagskvelden.

Oppgaver:

- 1) Se om igjen de første minuttene i filmen – før handlingen egentlig begynner og snakk om hvordan musikken setter en stemning for filmen. Hva slags følelser skaper musikken? (At noe er skummelt, farlig?)
- 2) Se de siste minuttene av filmen, fra der Johan kaster bort ”varden” til han går ned i kjellernedgangen. Hvordan er bilder og musikk med på å skape følelsen av at noe er skummelt? Er det noe med måten filmen er laget på som gjør at den kan ligne på andre ”skumle” filmer – eller skrekkfilmer?

- 3) Hvordan viser filmen at Johan er lei seg for det han har gjort, og redd for hva han vil møte i kjelleren?

SAMFUNNSFAG

I lærerplanen står det at ett av fagets formål er:

” ...Det skal gjere individet medvite om korleis det sosiale fellesskapet påverkar haldningar, kunnskapar og handlingar, og korleis den einskilde kan påverke fellesskapet og sin eigen livssituasjon...”

Med utgangspunkt i dette, kan vi formulere disse spørsmålene:

- 1) Hvorfor er det så viktig for Johan å bli en av ”gjen-gen”? (Vennskap)
- 2) På hvilken måte viser Johan de andre guttene at han også vil være en av dem? Hva skjer i gymtimen?
- 3) Hvorfor forteller ikke Johan læreren at Martin og Tobias kastet en hard ball på Stig med vilje? (Han vil ikke være ”sladrehank”).
- 4) Hvorfor vedder Johan med Stig om han tør å gå ned i kjelleren? (Han vil ikke i bursdagen til en ”dumming”).
- 5) Hvorfor tør ikke Johan og de andre guttene å si fra til læreren og mora til Johan at de har stengt gutten ned i kjelleren? (De vil ikke avsløre at de egentlig er litt slemme og gjør noe veldig galt).
- 6) Når er det Johan virkelig forstår hva han har gjort – eller vært ansvarlig for? (Under middagen har han dårlig samvittighet, men kommer ikke ut av situasjonen. Er han feig? (Johan reagerer først når han skjønner at Stig ikke har kommet hjem etter skolen og at han fremdeles er stengt inne – og kanskje død!)
- 7) Hva betyr det å være feig?
- 8) Kan man bytte ut ordet feig med et annet ord? Kan vi heller si at man blir redd og usikker og forsøker å glemme og gjemme bort det vi gjør som er dumme handlinger – selv om de er farlige?
- 9) Er Johan feig eller redd?
- 10) Hvorfor var det så viktig for Stig at Johan skulle komme i bursdagen hans?
- 11) Hva er mobbing? Handler denne filmen om mobbing?
- 12) Hvorfor er det viktig å få hjelp fra voksne når man skjønner at noen blir mobbet eller satt i gang handlinger som kan være farlige?
- 13) Kommer Johan og Stig til å bli venner i framtiden? Hvorfor - eller hvorfor ikke?
- 14) Hvordan kan vi alle bli bedre til å forstå når andre har det vondt, ikke har venner eller trenger venner?